

Asia: VN/10164/2019

Lausuntopyyntö vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän ehdotuksesta hallituksen esitysluonnokseksi lastensuojelun vaativaa sijaishuoltoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti pykälään 4 a § Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Selkiyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten rajanvetoa? Jos ei, miten säännöstä tulisi muuttaa?

Lisäys on tarpeellinen ja perusteluosioissa tuetaan sen soveltamista ja toimeenpanoa. Kuitenkaan ei voida lailla säätää siten, että jokainen käytännössä eteen tuleva tilanne olisi ratkaistavissa lainsäädännön nojalla. Käytännön kasvatustyötä sijaishuollossa ja rajan ymmärtämistä yksittäisissä kasvatustilanteissa on tuettava sijaishuollon henkilöstön kouluttamisella.

2. Esitetään säädettäväksi lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitus 35 lasta/sosiaalityöntekijä (13 b §). Mitä vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Voidakseen toimeenpanna mitoitussäännöksen, kunnan on huolehdittava käytännössä siitä, että kunnan lastensuojelun asiakasrekisteri on ajantasainen. Tosiasiallisesti päättyneet asiakkuudet on lopetettava. Asiakkuudessa ovat ne asiakkaat, joiden kanssa on meneillään aktiivinen ja tavoitteellinen muutostyöskentely, joka perustuu asiakkaan kanssa yhdessä laadittuun asiakassuunnitelmaan, jota tarkistetaan sovitusti. Mitoitussäännös edellyttää rinnalleen selkeää säännöstä asiakkuuden päättymisestä.

3 a. Vastaavatko 15 §:n täsmennykset tätä tavoitetta?

Kyllä pääosin

3 b. Mitä käytännön vaikutuksia näette ehdotuksella olevan?

Palveluihin pääsy todennäköisesti helpottuu ja lastensuojelun asiakkaiden jättäminen palvelujen ulkopuolelle vaikeutuu ja sitä tapahtunee jatkossa vähemmän. Säännös ei kuitenkaan täysin poista sitä ongelmaa, että yksittäisen terveydenhuollon ammattihenkilön, kuten lääkärin, päätös voi käytännössä tarkoittaa, että lapselle ei tarjota eikä lapsi saa ko. palvelua, esimerkiksi mielenterveyspalvelua. Yksittäinen terveydenhuollon ammattihenkilö voi arvioida, että sijaishuolto hoitaa myös lapsen mielenterveysongelman. Toimeenpanon tueksi tarvitaan myös

valvontaviranomaisen toimia säännöksen saattamiseksi käytännössä sille tasolle, jolle se on tarkoitettu.

4. Ehdotuksessa esitetään säädettävän lapsen sosiaalihuollon asian vireille tulosta voimassa olevan lastensuojeluasian vireille tuloon sijaan. Tavoitteena on, että tämä vahvistaisi sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin ensisijaisuutta. Onko ehdotettu sääntely tarkoituksenmukainen asetetun tavoitteen kannalta?

Kyllä pääosin

Vapamuotoiset huomiot kohdasta 4

-

5. Ehdotuksessa esitetään lastensuojelun asiakkuuden päättymisestä säätämistä. Mitä käytännön vaikutuksia tällä sääntelyllä olisi?

Ehdotus on erittäin tarpeellinen. Lastensuojelun asiakasrekisterien ajantasaisuus voitaisiin varmistaa ja sitä kautta riittävä resursointi lastensuojelun sosiaalityöhön. Myös valtakunnallinen THL:n lastensuojelutilasto olisi jatkossa todennäköisesti nykyistä luotettavampi kuvaamaan sitä, paljonko lastensuojelun asiakkuuksia on kansallisella tasolla.

6 a. Arvioitko ehdotetun säädöksen johtavan käytännössä avohuollon palvelujen kehittämiseen?

Kyllä pääosin

6 b. Miten arvioitte tämän tavoitteen toteutuvan ehdotetun säännöksen avulla?

Tämä edellyttää kunnissa pohdintaa ja työmallien kehittämistä. Intensiivisiä avohuollon tukitoimia on jo nykyin käytössä osassa kuntia ja kuntayhtymiä. Epäselvää saattaa olla, miten ehdotettu tukitoimi eroaa nykyisistä avohuollon tukitoimista. Tämä vaatii toimeenpanon tukea kunnille. Käytännössä haastetta liittyy myös siihen, kuinka mielellään asiakkaat ottavat vastaan tarjottua apua. Avohuollon palvelut ovat kaikki suostumusperustaisia eikä asiakkailla ole velvoitetta ottaa niitä vastaan tai osallistua tuen suunnitteluun. Tämä johtaa käytännössä tilanteisiin, että apua ja palvelua olisi tarjolla ja sitä tarjotaan, mutta sitä ei vastaanoteta.

7. Sijaishuoltopaikan valintaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän. Sijaishuoltopaikan valinnassa tulisi aina arvioida yksilöllisesti lapsen etu, lapsen tarpeita vastaava kuntoutuksellinen osaaminen ja lapsen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muun opetuksen sekä siihen tarvittavan tuen varmistaminen. Millaisia vaikutuksia näette ehdotetulla sääntelyllä olevan sijaishuoltopaikan valintaan ja sitä koskevaan päätöksentekoon? Onko pykälän sääntely asetettujen tavoitteiden näkökulmasta riittävä?

Tilanne sijoituspaikkojen osalta on nyt vaikea. Vaativaa sijaishuoltoa, kuten erityistä huolenpitoa ja päihdehoitoa tarvitseville lapsille ei ole riittävästi sijoituspaikkoja. Lasta ei voi jättää sijoittamattakaan, jos tarve vaatii. Tämä ohjaa käytännössä hakemaan sijoituspaikkoja myös sen mukaan, mitä sijoituspaikkoja on tarjolla. Asia ei korjaannu pelkästään lainsäädännöllä vaan palvelujärjestelmän muuttamisella/kehittämisellä ja julkista palvelutuotantoa vahvistamalla.

8. Lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumisen tukemista ehdotetaan vahvistettavan erityisesti sijaishuollon aikana (49 a §, 50 §, 52 a §, 57 § ja 60 d §). Miten ehdotettu sääntely vastaa lapsen sijaishuollon aikaiseen tuen tarpeeseen perusopetuksen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisessa?

Vahvistanee sijaishuollossa asuvan lapsen sivistyksellisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia peruskoulun päättämiseen ja jatkokouluttautumiseen.

9 a. Onko 49 a §:n sääntely vaativasta sijaishuollosta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

Kyllä

9 b. Mitä käytännön vaikutuksia ehdotuksella olisi?

Vaativasta sijaishuollosta säätäminen on välttämätöntä, jotta tarpeellinen sijaishuollon palvelujärjestelmän kehittäminen mahdollistuu ja sijaishuollon palvelujärjestelmän puutteita voidaan ryhtyä korjaamaan. Ongelmia voi syntyä siitä, kuinka halukas esimerkiksi erikoissairaanhoido tai vammaispalvelu on rakentamaan integroituja hoitoyksiköitä yhteistyössä lastensuojelun sijaishuollon kanssa. Tällaisilla hoitoyksiköillä tulisi olla kuntaa laajempi järjestämisalue. Säännös ei velvoita tällaiseen yhteistyöhön. Ei esimerkiksi edellytetä, että jokaisessa sairaanhoitopiirissä (hyvinvointialueella?) olisi oltava riittävä määrä integroituja yksiköitä.

10. Selkeyttääkö ehdotettu muotoilu erityisen huolenpidon jakson hoidollista ja kuntouttavaa sisältöä?

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 10

Mahdollisesti selkiyttää.

11 a. Vastaako ehdotettu muotoilu näihin tavoitteisiin?

Kyllä pääosin

11 b. Millaisia vaikutuksia erityisen huolenpidon jakson pidentämisellä olisi?

Sijaishuollon keinoin voitaisiin auttaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia lapsia, jotka nyt jäävät vaikean ja pitkäkestoisen oirehdintansa vuoksi sijaishuollon keinojen ulkopuolelle. Sijaishuollon kustannukset myös kasvaisivat erityisen huolenpidon jaksojen pidennyttyä, mikä on huomioitava vaikutusarvioinneissa.

12. Erityisen huolenpidon jakson päätöksenteko: Millaisia vaikutuksia olisi nykyisen päätöksentekorakenteen (30 + 60 vrk) muuttamisella siihen, että jatkossa yksi päätös mahdollistaisi enemmillään 90 vuorokauden erityisen huolenpidon jakson ja sen jälkeen tarvittaessa enimmillään toisen 90 vuorokauden jakson?

Sinällään päätöksenteon määrä ei merkittävästi lisääntyisi, mutta todennäköisesti sosiaalityöntekijän työmäärä lisääntyisi, kun moniammatillisen arvioinnin tulisi nykyistä enemmän perustua lapsen henkilökohtaiseen tapaamiseen.

13. Onko ehdotettu erityisen huolenpidon asumisyksiköiden henkilöstöresurssi (59 a §) riittävä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 13

Kansallisella tasolla on pula ammattitaitoisesta sijaishuollon henkilöstöstä. Ottaen huomioon sen, että myös erityisen huolenpidon paikoista on pula, lienee tulevana vuosia perustettava uusia

erityisen huolenpidon yksiköitä ja niihin tarvittaisiin lisähenkilöstöä runsaasti. Asia ei korjaannu nopeasti, vaan vaatii vuosien kehitystyön (hyvinvointialueiden) yksiköihin.

14 a. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Kyllä pääosin

14 b. Mitä vaikutuksia sillä olisi?

Ehdotus on perusteltu. Erityisen huolenpidon toteuttaminen edellyttää vahvaa puuttumista perusoikeuksiin. Säännöksellä tulisi kuitenkin olla siirtymäaika, jonka puitteissa kunnallisia/maakunnallisia yksiköitä voitaisiin perustaa. Tällä hetkellä erityistä huolenpitoa hankitaan muiltakin yksityisiltä toimijoilta kuin yksityisiltä koulukodeilta. Siirtymäaika tarvitaan ainakin vuoteen 2025 saakka, jotta ei jouduta tilanteeseen, että erityisen huolenpidon saatavuus heikkenee vielä nykyisestäkin. Nytkin tilanne on huolestuttava saatavuusongelmien vuoksi.

Jos erityisen huolenpidon paikkaa ei tarvitsisi hakea koko Suomen alueelta eikä näin ollen lasta tarvitsisi sijoittaa kauas kotoa, mahdollistuisi sosiaalityöntekijän ja lapsen ja hänen vanhempinsa kanssa tehtävä tiivis yhteistyö nykyistä paremmin.

15. Miten 11 luvun säännökset rajoituksista toteuttavat sijaishuollossa olevien lasten perus- ja ihmisoikeuksia?

Mahdollistavat riittävän suojelun, korostavat tarvittavan henkilöstön riittävyttä ja osaamista. Todennäköisesti myös vähentävät rajoitustoimenpiteiden käyttöä niissä tilanteissa, kun rajoitustoimenpidettä ei tosiasiallisesti tarvita. Sosiaalityöntekijän vastuu ja sosiaalityöntekijän työmäärä lapseen kohdistetuista rajoitustoimenpiteistä ja päätöksenteosta lisääntyy.

63 § Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan enemmänkin julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön ja turvallisuuteen kytkeytyvinä kysymyksinä.

Sosiaalityöntekijän vastuu ja sosiaalityöntekijän työmäärä yhteydenpidon rajoittamisen osalta harkinnassa ja päätöksenteossa kasvaa.

65 § Aineiden ja esineiden haltuunotto

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan enemmänkin julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön ja turvallisuuteen kytkeytyvinä kysymyksinä.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi lapsen itsensä suojelemisen ja muiden samassa yksikössä sijoitettuna olevien turvallisuuden nykyistä paremmin.

66 § Henkilöntarkastus

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan enemmänkin julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön ja turvallisuuteen kytkeytyvinä kysymyksinä.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi lapsen itsensä suojelemisen ja muiden samassa yksikössä sijoitettuna olevien lasten ja henkilökunnan turvallisuuden nykyistä paremmin.

68 § Kiinnipitäminen

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön kytkeytyvinä kysymyksinä.

Sosiaalityöntekijän tietoisuus tämän rajoitustoimenpiteen käytöstä mahdollisesti paranisi muutoksen myötä ja mahdollistaisi yhteisen pohdinnan lapsen, hänen huoltajiensa ja vanhempiensa ja sijoituspaikan kanssa siitä, miten toimien kiinnipitoja voitaisiin välttää.

69 § Liikkumisvapauden rajoittaminen

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan lähinnä julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön ja turvallisuuteen kytkeytyvinä kysymyksinä.

Sosiaalityöntekijän vastuu ja päätösvalta vahvistuisi muutoksen myötä.

69 a § Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön kytkeytyvinä kysymyksinä.

Kuljetuksen turvallisuus todennäköisesti paranisi ehdotuksen myötä.

70 § Eristäminen

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan lähinnä julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön ja turvallisuuteen kytkeytyvinä kysymyksinä.

Eristämisen keston lyhentäminen ei ole perusteltavissa lastensuojelun toiminnan kautta. Ehdotetaan säännöksen säilyttämistä ennallaan. Muutos johtaa todennäköisesti lisääntyvään poliisin virka-avun käyttöön ja lapsen siirtoihin poliisin putkaan tilanteissa, joissa eristämisen maksimikesto on päättynyt ja lapsi on vielä esimerkiksi sekaisin päihteistä ja aggressiivinen käytökseltään sen vuoksi.

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

Ehdotettuja muutoksia on vaikea arvioida siitä suunnasta, miten ne helpottaisivat käytännössä kasvatuksellisen rajoittamisen ja sijaishuollossa käytettävien rajoitustoimenpiteiden välisen rajan hahmottamista käytännön tilanteissa sijaishuollossa. Ehdotuksia ei myöskään valmisteltu työryhmässä tästä näkökulmasta vaan lähinnä julkisen vallan käyttöön ja merkittävän julkisen vallan käyttöön ja turvallisuuteen kytkeytyvinä kysymyksinä.

Muutosehdotukset ovat kannatettavia.

17 a. Toteuttaako säännös tätä tavoitetta?

Kyllä

17 b. Millaisia vaikutuksia ehdotetulla 71 §:ssä säädetyillä erityisillä rajoituksilla näette olevan lapsen päihdehoidon ja -kuntoutuksen toteuttamiseen?

Todennäköisesti lasten päihdehoidon vaikuttavuus paranisi, muiden lasten ja henkilöstön turvallisuus yksiköissä paranisi. Voitaisiin selvittää nykyistä tehokkaammin sitä, mitä tavaroita ja aineita laitoksen sisälle kuljetetaan sijoituspaikkaan palatessa.

18. Miten 69 a §:ssä ehdotetut muutokset mahdollistavat luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttamisen?

Todennäköisesti parantaisivat kuljetuksen turvallisuutta. Poliisin virka-avun saatavuus ja riittävyys on kuitenkin voitava varmistaa.

19. Miten tehokkaasti ehdotettu 73 §:n mukainen säännös toteuttaa eristämisen täytäntöönpanon valvontaa?

Sosiaalityöntekijä ja AVI saisivat ajantasaisesti tietoa eristämisen käyttämisestä sijaishuollossa ja voisivat sen perusteella arvioida sekä lapsen tilannetta että laitoksen toimintakäytäntöjä. Valvonnan käytännön toteutuminen riippuu kuitenkin AVI:en käytössä olevista valvontaresursseista. Ilmoittamista ei kuitenkaan ole tarpeen tehdä kahden viikon välein, kuukausittainen ilmoitus on

riittävä. Eristämisen täytäntöönpanon valvontaa ei voi rinnastaa mielenterveyslain tarkoittamaan eristämiseen ja eristämisen täytäntöönpanon valvontaan. Toimintaympäristö psykiatrisen sairaalan osastolla tahdosta riippumattomassa hoidossa on erilainen verrattuna sijaishuollossa olevan lapsen sijoituspaikkaan.

20. Miten tehokkaasti ehdotettu 74 §:n säännös kirjaamisvelvoitteesta ja toimittaminen kuukausittain aluehallintovirastoon toteuttaa rajoitustoimenpiteiden valvontaa?

Rajoitustoimenpiteiden läpinäkyvyys paransi. Aluehallintoviraston mahdollisuudet kohdentaa valvontaa paransivat. Todennäköisesti ajan myötä luovuttaisiin sellaisista kasvatuskäytännöistä, jotka tosiasiallisesti ovat rajoitustoimenpiteitä.

21. Ovatko ehdotetut jälkihuollon sisältöä koskevat täsmennykset riittäviä?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 21

Ehdotetut muutokset tukevat jälkihuollon kehittämistä kansallisella tasolla ja vahvistavat aikuistumisen ja itsenäistymisen tuen näkökulmaa jälkihuollossa.

22. Ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtion lastensuojelulaitoksista ja täsmennettävän valtion lastensuojeluyksiköiden tehtäviä vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroituna palveluna. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä olisi vaativan sijaishuollon ja perusopetuksen integroidun palvelun, erityisen huolenpidon sekä lastensuojelun jälkihuollon järjestäminen. Vastaisiko ehdotetun lain 2 § vaativan sijaishuollon tarpeisiin?

Kyllä

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 22

Neuvottelukunnan nimittämisoikeus on ensiarvoisen tärkeää säilyttää ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriöllä.

23 a. Pykälä x tai pykälät x-x §:t ovat hyvät ehdotetussa muodossa.

Taloudellisten vaikutusten arviointi tulee päivittää vuoden 2019 asiakastiedoilla ja henkilöstöressurssitiedoilla samalta vuodelta. Vaikutusarviointeihin tulee lisätä jo aiemmin päätetty jälkihuollon laajentamiseen kohdennettu valtionosuus vuosille 2020-2023, korotukset vuositasolla + 12 milj. euroa kunakin vuotena valtionosuuspohjaan jäävänä rahoituksena. Erityisen huolenpidon lisäjakson kustannusarviointia on myös tarkistettava, sillä valtion koulukotien vuorokausihintaa nostettiin 19.11.2020 pidetyssä johtokunnan kokouksessa 676 euroon edellisvuoden hinnan ollessa 644 e/vrk (hinnannousu + 32 euroa/vrk,). Tällä on vaikutusta erityisen huolenpidon jatkamisen keskihinnan kustannuksiin, jos maksimiaikaa pidennetään 90 vrk:lla, sillä valtion koulukodit ovat keskeisin erityisen huolenpidon tuottaja kansallisesti.

23 b. Muutosehdotus pykälään x:

30 §: Asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelma edellytettäisiin lähetettävän viipymättä sijoituspaikalle. Ehdotetaan muutosehdotuksen uudelleenharkintaa siltä pohjalta, että asiakassuunnitelmaan kirjattavat, vanhempia ja muita sisaruksia koskevat henkilötiedot ja tiedot palvelutarpeista ja annettavista palveluista eivät aina ole välttämättömiä ja tarpeellisia tietoja lapsen sijoituspaikalle.

70 §: Eristäminen. Ehdotetaan säännöksen säilyttämistä ennallaan.

73 §: Eristämisen täytäntöönpanon valvonta. Ehdotetaan ilmoitukset aluehallintovirastolle tulisi toimittaa kerran kuukaudessa.

Ehdotettu uusi pykälä 18 a § sosiaalihuoltolakiin on perusteltu, mutta sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi muotoon perhekuntoutuksella tarkoitetaan moniammatillisen tuen ja ohjauksen keinoin annettavaa kuntouttavaa toimintaa koko perheelle.

Voimantulosäännöksiin tulisi määritellä siirtymäaika vähintään vuoteen 2025 erityistä huolenpitoa koskevaan 60 §:ään, jotta sijaishuollossa ei jouduttaisi nykyistäkin vaikeamman erityisen huolenpidon saatavuusongelmien eteen. Käytännössä paheneva paikkapula tarkoittaisi erityistä huolenpitoa tarvitsevien lasten hoidotta jättämistä.

23 c. Muutosehdotus pykälän x perusteluihin:

30 §: Ehdotetaan muutosehdotuksen uudelleenharkintaa siltä pohjalta, että asiakassuunnitelmaan kirjattavat, vanhempia ja muita sisaruksia koskevat henkilötiedot ja tiedot palvelutarpeista ja annettavista palveluista eivät aina ole välttämättömiä ja tarpeellisia tietoja lapsen sijoituspaikalle.

70 §: Eristämisen keston lyhentäminen ei ole perusteltavissa lastensuojelun toiminnan kautta. Ehdotetaan säännöksen säilyttämistä ennallaan. Muutos johtaa todennäköisesti lisääntyvään poliisin virka-avun käyttöön ja lapsen siirtoihin poliisin putkaan tilanteissa, joissa eristämisen maksimikesto on päättynyt ja lapsi on vielä esimerkiksi sekaisin päihteistä ja aggressiivinen käytökseltään sen vuoksi.

73 §: Ilmoittamista ei ole tarpeen tehdä kahden viikon välein, kuukausittainen ilmoitus on riittävä. Eristämisen täytäntöönpanon valvontaa ei voi rinnastaa mielenterveyslain tarkoittamaan eristämiseen ja eristämisen täytäntöönpanon valvontaan. Toimintaympäristö psykiatrisen sairaalan osastolla tahdosta riippumattomassa hoidossa on erilainen verrattuna sijaishuollossa olevan lapsen sijoituspaikkaan.

Perustelu SHL 18 a §:ään ehdotettuun muutokseen.

On tarpeetonta ja haitallistakin supistaa perhekuntoutuksen keinovalikoimaa sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoihin. Perhekuntoutuksen vaikuttavuus perustuu erityisesti moniammatilliseen työmalliin, kun ympärivuorokautiseen tukeen voidaan integroida esimerkiksi päihdetyötä, toimintaterapian arvioinnit ja ohjaus sekä esimerkiksi mielenterveystyönä psykiatrian sairaanhoitajan tekemä arviointi ja hoidontarpeen arviointi vanhemmalle.

Ehdotettu uusi pykälä 18 a § sosiaalihuoltolakiin on perusteltu, mutta sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi muotoon: perhekuntoutuksella tarkoitetaan moniammatillisen tuen ja ohjauksen

keinoin annettavaa kuntouttavaa toimintaa koko perheelle. Perhekuntoutuksen vaikuttavuus perustuu erityisesti moniammatilliseen työmalliin, kun ympärivuorokautiseen tukeen voidaan integroida esimerkiksi päihdetyötä, toimintaterapian arviointeja ja ohjausta sekä esimerkiksi mielenterveystyönä psykiatrian sairaanhoitajan tekemä arviointi ja tuki vanhemmalle. Voimantulosäännöksiin tulisi määritellä siirtymäaika vähintään vuoteen 2025 erityistä huolenpitoa koskevaan 60 §:ään, jotta sijaishuollossa ei jouduttaisi nykyistäkin vaikeamman erityisen huolenpidon saatavuusongelmien eteen. Käytännössä paheneva paikkapula tarkoittaisi erityistä huolenpitoa tarvitsevien lasten hoidotta jättämistä.

Puustinen-Korhonen Aila
Suomen Kuntaliitto ry. - Sosiaali- ja terveysyksikkö